

Date: 13th June-2026

INGLIZ TILI FANINI O'QITISHDA STEP BY STEP YONDASHUVI ORQALI 4K KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI

Rustamova Anoraxon Nusratillaevna

Ingliz tili fani o'qituvchisi 39-umumiy o'rta ta'lim maktabi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ingliz tili darslarida Step by step (qadamma-qadam) yondashuvini qo'llash orqali o'quvchilarda 4K ko'nikmalari, ya'ni Critical thinking (tanqidiy fikrlash), Creativity (ijodkorlik), Collaboration (hamkorlik) va Communication (muloqot) ni shakllantirish metodikasi tahlil qilingan. Tadqiqotda ushbu pedagogik modelning nazariy asoslari, dars jarayonidagi amaliy qo'llanilishi va uning ta'lim sifatiga ta'siri ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: Step by step, 4K ko'nikmalari, ingliz tili, kommunikativ kompetensiya, tanqidiy fikrlash, hamkorlik, zamonaviy pedagogika.

Kirish

XXI asr ta'lim tizimi oldida turgan asosiy vazifa nafaqat bilim berish, balki o'quvchilarni hayotiy vaziyatlarda muvaffaqiyatli faoliyat yuritishga tayyorlashdir. Shu maqsadda xalqaro ta'lim amaliyotida 4K modeli keng tarqalgan bo'lib, u Critical thinking, Creativity, Collaboration va Communication tushunchalarini o'z ichiga oladi. Ingliz tili fani esa ushbu ko'nikmalarni rivojlantirish uchun eng qulay platforma hisoblanadi, chunki til o'rganish jarayoni tabiatan muloqot, madaniyatlararo tushunish va ijodiy yondashuvni talab qiladi. Biroq, murakkab til tizimini o'zlashtirishda o'quvchilar ko'pincha qiyinchiliklarga duch keladilar. Aynan shu yerda Step by step yoki qadamma-qadam yondashuvi muhim ahamiyat kasb etadi. Bu metodika katta maqsadlarni kichik, boshqariladigan bosqichlarga ajratish orqali o'quvchining o'ziga ishonchini oshiradi va 4K ko'nikmalarini izchil ravishda shakllantirishga imkon beradi.

Step by step yondashuvining nazariy mohiyati va 4K bilan bog'liqligi

Step by step yondashuvi konstruktivizm ta'lim nazariyasiga asoslanadi. Unga ko'ra, bilim passiv ravishda qabul qilinmaydi, balki o'quvchi tomonidan faol ravishda quriladi. Qadamma-qadam harakat qilish o'quvchiga har bir bosqichda o'z natijasini ko'rish, xatolarini tuzatish va keyingi bosqichga ishonch bilan o'tish imkonini beradi. Bu jarayon 4K ko'nikmalari bilan quyidagicha bog'lanadi:

Birinchidan, har bir kichik qadam o'quvchidan ma'lumotni tahlil qilish va baholashni talab qiladi, bu esa tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi. Ikkinchidan, kichik vazifalarni bajarishda turli yechimlarni izlash ijodkorlikni rag'batlantiradi. Uchinchidan, bosqichma-bosqich ishlaganda o'quvchilar bir-birlari bilan maslahatlashishga, guruhlarda ishlashga moyil bo'ladilar, bu hamkorlikni kuchaytiradi. To'rtinchidan, har bir bosqichda olingan natijani og'zaki yoki yozma ravishda ifodalash muloqot ko'nikmasini takomillashtiradi.

Dars jarayonida Step by step usulini qo'llash orqali 4K ko'nikmalarini rivojlantirish bosqichlari

Date: 13th June-2026

Ingliz tili darslarida ushbu yondashuvni amalga oshirish uchun darsni aniq mantiqiy ketma-ketlikka ega bo'lgan bosqichlarga bo'lish lozim. Quyida har bir 4K komponentini rivojlantirishga qaratilgan qadamlar tahlili keltirilgan.

Tanqidiy fikrlashni (Critical thinking) rivojlantirish bosqichlari

Tanqidiy fikrlashni shakllantirishda Step by step yondashuvi muammoli vaziyatlarni kichik savollarga ajratish orqali amalga oshiriladi.

Birinchi qadam: Faktlarni aniqlash. O'quvchilarga matn yoki audio material beriladi. Ularning birinchi vazifasi faqatgina aniq faktlarni ajratib olishdir (Kim? Nima? Qayerda?). Bu bosqichda o'quvchilar shoshilmasdan, diqqat bilan tinglaydilar va o'qiydilar.

Ikkinchi qadam: Sabab-oqibat bog'liqligini tahlil qilish. Keyingi bosqichda o'quvchilar nima uchun voqea sodir bo'lganligini tahlil qiladilar. Nega qahramon bunday qaror qabul qildi? Bu savollar o'quvchilarni sirtqi ma'nodan chuqurroqqa undaydi.

Uchinchi qadam: Baholash va xulosa. Yakuniy bosqichda o'quvchilar o'z fikrlarini asoslab beradilar. Masalan, Siz qahramonning o'rnida bo'lganingizda nima qilardingiz va nega? Bu ketma-ketlik o'quvchiga murakkab tahliliy jarayonni bosqichma-bosqich o'zlashtirishga yordam beradi.

Ijodkorlikni (Creativity) rivojlantirish bosqichlari

Ijodkorlik ko'pincha erkinlik talab qiladi, lekin boshlang'ich bosqichlarda u cheklangan ramkalar ichida samaraliroq rivojlanadi.

Birinchi qadam: Andozani o'rganish. O'quvchilarga ma'lum bir grammatik tuzilma yoki so'z birikmasi misolida keltiriladi. Masalan, If I were you, I would... kalibi.

Ikkinchi qadam: Variatsiyalar yaratish. O'quvchilar ushbu andozadan foydalanib, o'zlariga yaqin bo'lgan vaziyatlar uchun oddiy gaplar tuzadilar. Bu yerda xato qilishdan qo'rqmaslik muhimdir.

Uchinchi qadam: Erkin ijod. So'nggi bosqichda o'quvchilar o'rgangan tillaridan foydalanib, kichik hikoya, she'r yoki dialog yaratadilar. Step by step yondashuvi bu yerda ijodiy jarayonni qo'rqinchli emas, balki oson va qiziqarli qiladi, chunki o'quvchi avval poydevorni mustahkamlaydi, keyin esa binoni bezaydi.

Hamkorlikni (Collaboration) rivojlantirish bosqichlari

Guruhda ishlash ko'pincha tartibsizlikka olib kelishi mumkin. Step by step usuli guruh faoliyatini tuzumlashtiradi.

Birinchi qadam: Rollarni taqsimlash. Guruh a'zolari o'zaro vazifalarni bo'lishib oladilar (lider, kotib, vaqt nazoratchisi, spiker). Har bir o'quvchi o'z mas'uliyat doirasini biladi.

Ikkinchi qadam: Ma'lumot almashish. Har bir a'zo o'ziga yuklatilgan kichik vazifani bajaradi va natijani guruhga taqdim etadi. Bu bosqichda teng huquqli ishtirok ta'minlanadi.

Uchinchi qadam: Umumiy mahsulotni yaratish. Guruh barcha qismlarni birlashtirib, yakuniy loyiha yoki prezentatsiyani tayyorlaydi. Bu jarayon o'quvchilarda jamoa ruhi va o'zaro hurmatni shakllantiradi.

Muloqotni (Communication) rivojlantirish bosqichlari

Date: 13th June-2026

Muloqot ko'nikmasi faqat gapirish emas, balki tinglash va tushunishni ham o'z ichiga oladi.

Birinch qadam: Tayyorgarlik. O'quvchilar mavzu bo'yicha kerakli so'z boyligini va iboralarni takrorlaydilar. Bu ularning nutqiy tayyorgarligini oshiradi.

Ikkinchi qadam: Juftlikda mashq qilish. O'quvchilar juftliklarda qisqa dialoglar ijro etadilar. Bu bosqich xavfsiz muhitda xatolar ustida ishlash imkonini beradi.

Uchinchi qadam: Ommaviy taqdimot. Tayyor bo'lgan dialog yoki fikr butun sinf oldida namoyish etiladi. Step by step yondashuvi bu yerda bosqichma-bosqich ishonch hosil qilishga xizmat qiladi, natijada o'quvchining nutqiy qo'rquvi kamayadi.

Amaliy misol: Reading va Speaking darsi

Keling, 8-sinf o'quvchilari uchun Travel and Tourism mavzusidagi darsda Step by step yondashuvini qanday qo'llash mumkinligini ko'rib chiqaylik.

Darsning maqsadi: Sayohat rejasini tuzish va uni himoya qilish.

1-bosqich (Critical thinking): O'quvchilarga turli sayyohlik broshyuralari beriladi. Ular narx, joylashuv va qulayliklar bo'yicha ma'lumotlarni solishtiradilar va eng maqbul variantni tanlash uchun sabablarni yozadilar.

2-bosqich (Collaboration): O'quvchilar guruhlariga bo'linadilar. Har bir guruh a'zosi broshyuradagi ma'lumotlarning bir qismi uchun javobgar bo'ladi. Ular birgalikda eng yaxshi sayohat paketini tanlaydilar.

3-bosqich (Creativity): Guruhlar tanlangan sayohat uchun reklama roligi ssenariysini yoki posterini tayyorlaydilar. Ular o'zlarining kreativ g'oyalarini qo'shadilar (masalan, shior o'ylab topish).

4-bosqich (Communication): Har bir guruh o'z sayohat rejasini sinf oldida himoya qiladi. Boshqa guruhlar esa savollar berishadi va baholaydilar.

Bu jarayonda har bir bosqich oldingisiga tayanadi va o'quvchilarni murakkab vazifani bajarishga tayyorlaydi.

Step by step yondashuvining afzalliklari va kutilgan natijalar

Ushbu metodikaning asosiy afzalligi shundaki, u o'quvchilardagi stress darajasini pasaytiradi. Katta hajmdagi material yoki murakkab loyiha o'quvchini cho'chitishi mumkin, ammo uni kichik qismlarga bo'lganda, har bir qismni bajarish oson va yoqimli bo'ladi. Bu esa o'quv motivatsiyasini oshiradi.

Shuningdek, Step by step yondashuvi o'qituvchiga formativ baholashni samarali olib borish imkonini beradi. O'qituvchi har bir bosqichda o'quvchining qayerda qiynalayotganini aniqlashi va o'z vaqtida yordam ko'rsatishi mumkin. Natijada, o'quvchilar nafaqat til bilimini, balki 4K ko'nikmalarini ham parallel ravishda rivojlantiradilar. Tanqidiy fikrlash orqali ular axborotni saralaydilar, ijodkorlik orqali yangi g'oyalar yaratadilar, hamkorlik orqali jamoada ishlashni o'rganadilar va muloqot orqali o'z fikrlarini aniq yetkazadilar.

Xulosa

Ingliz tili fani o'qituvchisi uchun Step by step yondashuvi shunchaki o'qitish texnikasi emas, balki o'quvchilarni XXI asr talablariga mos keladigan kompetensiyalar bilan qurollantirish strategiyasidir. 4K ko'nikmalarini rivojlantirishda qadamma-qadam

Date: 13th June-2026

harakat qilish o'quvchilarga murakkablikni yengish, o'z salohiyatini ochish va mustaqil fikrlashni o'rganishga yordam beradi. Kelajakda ushbu yondashuvni raqamli texnologiyalar bilan yanada boyitish, masalan, onlayn platformalarda interaktiv qadamlarni joriy etish orqali ta'lim samaradorligini yanada oshirish mumkin. Shunday qilib, Step by step metodi ingliz tili darslarida 4K ko'nikmalarini shakllantirishning eng samarali va barqaror vositalaridan biri sifatida qolmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Trilling, B., & Fadel, C. 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times. San Francisco: Jossey-Bass, 2009. 320 p.
2. Vygotsky, L.S. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Cambridge: Harvard University Press, 1978. 159 p.
3. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi. Umumta'lim maktablarining 5-9-sinflari uchun ingliz tili fanidan o'quv dasturi. Toshkent, 2021.
4. Harmer, J. The Practice of English Language Teaching. 5th ed. Harlow: Pearson Longman, 2015. 448 p.
5. Scrivener, J. Learning Teaching: The Essential Guide to English Language Teaching. 3rd ed. Oxford: Macmillan Education, 2011. 384 p.